
SUOMEN PANKIN
TILASTO-OSASTON TYÖPAPEREITA

21.9.2000

6/2000

Satu Kivinen

Kansainvälisen valuuttarahaston SDDS-järjestelmä
(Special Data Dissemination Standard)

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Mitä SDDS on?	3
2.1 Määritelmä ja SDDS-maat	3
2.2 Järjestelmän rakenne, kansalliset vastuut ja SDDS-vaatimukset	4
2.3 Metatietojärjestelmä, johon on otettu mukaan myös laatunäkökulmaa	7
3. Miksi SDDS perustettiin?	9
3.1 Järjestelmän tarkoitus ja tavoite alunperin	9
4. Miten SDDS on laajentunut?	10
4.1 Järjestelmän laajennukset alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna	10
4.2 Tavoitteiden ja roolin laajennukset	11
4.3 SDDS osana kansainvälisen finanssiarkkitehtuurin reformia	12
5. Miten SDDS on onnistunut?	13
5.1 Toteutuksen onnistuminen	13
5.2 Tavoitteiden toteutuminen	14
6. Mitä SDDS voisi olla tulevaisuudessa?	14
6.1 Suunnitteilla olevat laajennukset ja uudistukset	14
6.2 Kehittämismahdollisuuksia	15
Lähteitä	16

1. Johdanto

Tämän työpaperin tavoitteena on tarjota suomenkielinen peruskuvauksen Kansainvälisen valuuttarahaston SDDS-järjestelmästä (*Special Data Dissemination Standard*). Työpaperissa kuvataan järjestelmän rakenne ja vastuut sekä valaistaan metatietojen ja tilastojen laadun välistä yhteyttä. Lisäksi kuvaillaan järjestelmän alkuperäistä tarkoitusta sekä järjestelmän ja sen tavoitteiden myöhempää laajenemista. Työpaperissa arvioidaan myös järjestelmän toteutuksen onnistumista ja tavoitteiden toteutumista. Lopuksi kuvaillaan järjestelmän mahdollisia tulevia uudistuksia ja kehittämismahdollisuuksia.

2. Mitä SDDS on?

2.1 Määritelmä ja SDDS-maat

Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) perusti vuonna 1996 yhtenäistetyn tilastojen julkaisukäytännön: SDDS eli *Special Data Dissemination Standard*. Kyseessä on talous- ja rahoitustilastojen julkaisemista ohjaava standardi. Nimen ensimmäinen sana (*Special*) erottaa SDDS:n vaihtoehtoisesta vähemmän vaativasta IMF:n järjestelmästä *General Data Dissemination System* eli GDDS. Liittyminen SDDS-järjestelmään on valuuttarahaston jäsenmaille vapaaehtoista, mutta liittyminen merkitsee sitoutumista standardin noudattamiseen ja samalla sitoutumista toimittamaan IMF:lle tietyt SDDS-tilastojen julkistamiskäytäntöihin liittyvät tiedot. Järjestelmästä voi erota ilmoittamalla siitä valuuttarahaston pääjohtajalle. Suomi liittyi SDDS-järjestelmään jo vuonna 1996. Tähän mennessä järjestelmään on liittynyt yhteensä 47 jäsenmaata.

SDDS-maat (yht. 47)	
<i>Alankomaat*</i>	<i>Liettua*</i>
<i>Argentina*</i>	<i>Malesia*</i>
Australia	<i>Meksiko*</i>
Belgia	<i>Norja*</i>
<i>Chile*</i>	<i>Peru*</i>
Ecuador*	Philippiinit
<i>El Salvador*</i>	<i>Portugali</i>
Espanja	Puola*
<i>Etelä-Afrikka*</i>	Ranska
<i>Hong Kong*</i>	<i>Ruotsi*</i>
<i>Indonesia*</i>	<i>Saksa*</i>
Intia	<i>Singapore</i>
Irlanti	<i>Slovakia*</i>
Islanti	<i>Slovenia*</i>
<i>Iso-Britannia*</i>	<i>Suomi*</i>
<i>Israel*</i>	<i>Sveitsi</i>
<i>Italia*</i>	Tanska*
<i>Itävalta</i>	<i>Thaimaa*</i>
<i>Japani*</i>	<i>Tsekki*</i>
<i>Kanada*</i>	<i>Turkki</i>
<i>Kolombia*</i>	<i>Unkari*</i>
<i>Korean tasavalta*</i>	<i>Viro*</i>
<i>Kroatia</i>	Yhdysvallat*
<i>Latvia*</i>	
<i>maan nimi on kursivoitu = kansallinen datasisu (NSDP) on esillä (yht. 35)</i> <i>maan nimen perässä on tähti * = maa noudattaa standardia (yht. 33)</i>	
Tilanne 21.9.2000	

SDDS-maiden melko kirjavaan joukkoon kuuluu eri maanosien maita, joista jotkut ovat teollisuusmaita, joiden tilastotuotanto on tunnetusti korkeatasoista ja jotkut taas

vähemmän kehittyneitä maita. Syyt liittyä järjestelyyn ovat voineet vaihdella. IMF:n mukaan SDDS:n tarkoitus on "ohjata sellaisia maita, joilla on pääsy kansainvälisille rahoitusmarkkinoille tai jotka tavoittelevat pääsyä kansainvälisille rahoitusmarkkinoille, talous- ja rahoitustilastojen tarjoamisessa yleisölle". Joillekin liittymisen tärkeänä motiivina on voinut nimenomaa olla paremmat mahdollisuudet saada kansainvälistä rahoitusta, kun taas joillekin aloite liittyä on voinut tulla kriisien jälkeen IMF:n ohjelmien kautta. Jotkut teollisuusmaat ovat ehkä liittyneet lähinnä osoittaakseen, että maa noudattaa hyvää tilastointitapaa ja että maan tilastotuotanto on riittävän korkeatasoista täyttääkseen vaatimukset.

2.2 Järjestelmän rakenne, kansalliset vastuut ja SDDS-vaatimukset

SDDS-järjestelmän perusajatus on, että *data dissemination* eli tilastojen julkaiseminen ja jakaminen koostuu neljästä ulottuvuudesta, jotka ovat: itse tilasto, sen saatavuus, tilastotuotannon itsenäisyys ja ammattimaisuus sekä tilaston laatu. Jokaiseen ulottuvuuteen liittyy hyvän tilastointitavan mukaisia käytäntöjä, jotka ovat tilastojen käyttäjien havaittavissa ja tarkkailtavissa. Nämä hyvän tilastointitavan mukaiset käytännöt korostavat avoimuutta tilastojen tuottamisessa ja julkistamisessa.

IMF:n mukaan SDDS-järjestelmä koostuu 17 tietokategoriasta, jotka on jaettu neljään sektoriin: reaalityalous, julkinen sektori, rahatalous ja ulkoinen sektori. Näiden 17 tietokategorian osalta vaaditaan tiettyjen erien julkaisemista tietyllä julkistamisfrekvenssillä ja on määritelty tietty enimmäisjulkistamisviive. Tilastojen julkaiseminen on määritelty siten, että se ei rajoitu pelkästään perinteisiin painettuihin julkaisuihin, vaan julkaisemista on myös esimerkiksi tietojen julkaiseminen netissä tai tiedottaminen siitä, että tilastot saa pyydettäessä (jopa maksua vastaan) tietokannasta, levykkeellä, puhelinvastaajasta tai faksilla. Käytännössä SDDS-järjestelmän piiriin kuuluu yhteensä 21 avaintilastoa (kun osa 17 tietokategoriasta itse asiassa koostuu useammasta erillisestä tilastosta ja kun lasketaan myös "vapaaehtoiset" tietokategoriat mukaan).

Suomessa näistä 21 SDDS-avaintilastosta 10 on Tilastokeskuksen vastuulla, 8 Suomen Pankin vastuulla, 2 Valtiokonttorin vastuulla ja yksi Tullihallituksen vastuulla. Suomen Pankilla on koordinaatiovastuu Suomen SDDS-tilastoviranomaisten osalta ja Suomen IMF/SDDS-koordinaattorin tehtävää hoidetaan Tilasto-osastolla.

SDDS-avaintilastot ja vastuuviranomaiset Suomessa	
Reaalityalous	
<i>Kansantalouden tilinpito</i> NAG: National accounts	Tilastokeskus
<i>Tuotantoindeksit</i> IND: Production indices	Tilastokeskus
<i>Ennakoivat indikaattorit</i> FLI: Forward-looking indicators	Tilastokeskus
<i>Työmarkkinat:</i>	
<i>Työllisyys</i> EMP: Employment	Tilastokeskus
<i>Työttömyys</i> UEM: Unemployment	Tilastokeskus
<i>Ansiotasot</i>	Tilastokeskus

WOE: Wages or earnings	
<i>Hintaindeksit:</i>	
<i>Kuluttajahinnat</i> CPI: Consumer prices	Tilastokeskus
<i>Tuottajahinnat</i> PPI: Producer prices	Tilastokeskus
Julkinen sektori	
<i>Julkisen sektorin operaatiot</i> GGO: General government or public sector operations	Tilastokeskus
<i>Valtiontalouden operaatiot</i> CGO: Central government operations	Valtiokonttori
<i>Valtionvelka</i> CGD: Central government debt	Valtiokonttori ¹
Rahatalous	
<i>Pankkisektorin tasetiedot</i> AAB: Analytical accounts of the banking sector	Suomen Pankki
<i>Keskuspankin tasetiedot</i> AAC: Analytical accounts of the central bank	Suomen Pankki
<i>Korot</i> INR: Interest rates	Suomen Pankki
<i>Osakeindeksit</i> SPI: Share price index	Suomen Pankki
Ulkoinen sektori	
<i>Maksutase</i> BOP: Balance of payments	Suomen Pankki
<i>Valuuttavaranto ja valuuttamääräinen likviditeetti</i> ILV: International reserves and foreign currency liquidity	Suomen Pankki
<i>Ulkomaankauppa</i> MET: Merchandise trade	Tullihallitus
<i>Ulkomainen varallisuus</i> IIP: International investment position	Suomen Pankki
<i>Valuuttakurssit</i> EXR: Exchange rates	Suomen Pankki
Lisätieto:	
<i>Väestötilastot</i> POP: Population	Tilastokeskus

SDDS-avaintilastoja tulee siis julkaista tietyllä frekvenssillä ja tietyn ajan sisällä tilastointiajanjakson päättymisestä. Vaatimuksiin kuuluu myös määrättyjen alerien julkaiseminen jokaisesta tilastosta. Sektorien osalta vaatimukset on rakennettu niin, että vaaditaan yhtä laajempaa tilastokokonaisuutta (*comprehensive statistical framework*), jota tulee julkaista vähän harvemmin, mutta josta vaaditaan vähän enemmän aleriä; yhtä tai useampaa ennakoindikaattoria (*tracking category*), joita tulee julkaista useammin ja lyhyemmällä viiveellä sekä muuta keskeistä dataa (esim. hintatietoja). Järjestelmään sisältyy jonkin verran joustoa, jolla pyritään ottamaan huomioon erot maiden talouksien rakenteissa ja instituutioissa. Joustoa on rakennettu järjestelmään useaa eri kautta. Ensimmäinen joustotyyppi on vaadittu/vapaaehtoinen -jaottelu (*prescribed/encouraged*). Kaksi avaintilastoa (FLI ja POP) ovat kokonaan vapaaehtoisia ja usean avaintilaston kohdalla vaadittujen alerien lisäksi tietyt lisätiedot ovat vapaaehtoisia. Myöskin enimmäisjulkistamisviiveen osalta usean avaintilaston kohdalla vaaditaan vähemmän tiukkaa aikataulua, mutta suositellaan vapaaehtoiselta pohjalta

¹ Tilastokeskus vastaa valtion takaamaa velkaa koskevista tiedoista.

jonkin verran tiukempaa julkistamisaikataulua. Toinen joustotyyppi on *as relevant* -ajattelu eli tietyn aluerän tai jaottelun sopivuus tietyn maan tilanteeseen. Kysymys on esimerkiksi siitä, että jos maalla ei ole valuuttamääräistä valtionvelkaa, niin jaottelua valuuttoihin ei vaadita tai jos jollekin instrumentille ei ole toimivia markkinoita, niin kyseisiä hintatietoja ei vaadita. Kolmas joustotyyppi on järjestelmään kuuluvien joustomahdollisuuksien (*flexibility options*) käyttäminen. Kahden laajemman tilastokokonaisuuden (NAG ja BOP) osalta on mahdollista julkaista tietoja pidemmällä viiveellä kuin mitä vaatimuksiin kuuluu, jos kyseisiä ennakkoindikaattoreita julkaistaan vaaditulla frekvenssillä ja viiveellä. Lisäksi mailla on käytettävissä mahdollisuus valitsemansa kahden avaintilaston osalta (paria poikkeustilastoa lukuunottamatta) julkaista tietoja harvemmin ja/tai pitemmällä viiveellä kuin mitä vaatimuksiin kuuluu. Jonkin verran joustavuutta tulee myös sitä kautta, että kun järjestelmään piiriin lisätään uusia tilastoja tai kiristetään nykyisten tilastojen vaatimuksia, niin uudet velvoitteet astuvat aina voimaan vasta sovitun siirtymäajan jälkeen.

SDDS-vaatimukset			
<i>Tilasto</i>	<i>Vaadittu / Vapaaehtoinen</i>	<i>Frekvenssi</i>	<i>Enimmäisjulkistamisviive</i>
Reaalitalous			
NAG	vaadittu (lisätiedot vapaaehtoisia)	neljännesvuosittainen	1 neljännes
<i>IND</i>	vaadittu	kuukausittainen	6 viikkoa (1 kuukausi suositeltu)
FLI	vapaaehtoinen	kuukausittainen tai neljännesvuosittainen	1 kuukausi tai 1 neljännes
EMP	vaadittu	neljännesvuosittainen	1 neljännes
UEM	vaadittu	neljännesvuosittainen	1 neljännes
WOE	vaadittu	neljännesvuosittainen	1 neljännes
CPI	vaadittu	kuukausittainen	1 kuukausi
PPI ²	vaadittu	kuukausittainen	1 kuukausi
Julkinen sektori			
GGO	vaadittu (lisätiedot vapaaehtoisia)	vuosittainen	6 kuukautta
<i>CGO</i>	vaadittu (lisätiedot vapaaehtoisia)	kuukausittainen	1 kuukausi
CGD	vaadittu (lisätiedot vapaaehtoisia)	neljännesvuosittainen	1 neljännes
Rahatalous			
AAB	vaadittu	kuukausittainen	1 kuukausi
<i>AAC</i>	vaadittu	kuukausittainen (viikottainen suositeltu)	2 viikkoa (1 viikko suositeltu)
INR	vaadittu (lisätiedot vapaaehtoisia)	päivittäinen	
SPI	vaadittu	päivittäinen	

² Tuottajahintaindeksin vaihtoehtona kelpaa tukkuhintaindeksi.

Ulkoinen sektori			
BOP	vaadittu (lisätiedot vapaaehtoisia)	neljännesvuosittainen	1 neljännes
<i>ILV</i>	vaadittu	kuukausittainen (viikottainen suositeltu)	1 viikko / 1 kuukausi (1 viikko suositeltu)
<i>MET</i>	vaadittu (lisätiedot vapaaehtoisia)	kuukausittainen	8 viikkoa (4-6 viikkoa suositeltu)
<i>IIP</i> ³	vaadittu	vuosittainen (neljännesvuosittainen suositeltu)	6 kuukautta ⁴ (1 neljännes suositeltu)
External debt statistics ⁵	vaadittu	neljännesvuosittainen	1 neljännes
<i>EXR</i>	vaadittu	päivittäinen	
Lisätieto:			
<i>POP</i>	vapaaehtoinen	vuosittainen	
<p>Tilaston lyhenne on lihavoitu = laajempi tilastokokonaisuus (comprehensive statistical framework) <i>Tilaston lyhenne on kursivoitu</i> = ennakkoindikaattori (tracking category)</p> <p>Tilanne 21.9.2000</p>			

2.3 Metatietojärjestelmä, johon on otettu mukaan myös laatu- ja laatunäkökulmaa

Sen lisäksi että SDDS-avaintilastoista tulee julkaista tietyt erät tietyllä frekvenssillä ja tietyin ajan sisällä tilastointiajanjakson päättymisestä, SDDS-tilastoista ja niiden julkistamiskäytännöistä tulee toimittaa IMF:lle tietyjä tietoja eli nk. metadattaa. IMF laittaa nämä metatiedot esille ylläpitämilleen SDDS-nettisivuille (DSBB = *Dissemination Standards Bulletin Board*). Jokaisesta tilastosta on kolme erillistä metatietosivua:

1. Perussivu (*base page*), jossa kuvataan perustietoja, kuten tilaston kattavuutta, frekvenssiä ja julkistamisviivettä sekä hyvään tilastointitapaan liittyviä asioita, kuten tietojen saatavuutta (julkistamiskalenterin käyttö, tietojen yhtäaikainen luovuttaminen kaikkien käyttöön), itsenäisyyttä tilastojen laadinnassa ja laatua (metodologia kuvaukset, vertailtavuus muihin tilastoihin).
2. Julkistamistapoja selostava sivu (*dissemination formats page*), jossa on tarkat yhteystiedot painettujen julkaisujen osalta ja tarkat nettiosoitteet sähköisten julkaisujen osalta.

³ Siirtymäaika 31.12.2001 asti.

⁴ Jos *External debt* -tietoja julkaistaan neljännesittain neljänneksen viiveellä, IIP-tietojen julkistamisviive saa olla 9 kuukautta (muutoin vaaditun 6 kuukauden sijaan).

⁵ Uusi tietokategoria, jonka metatietoja ei vielä ole esillä millään SDDS-maalla: siirtymäaika 31.3.2003 asti.

⁶ <http://dsbb.imf.org>

3. Metodologiakuvaus (*summary methodology statement*), jossa kuvataan tarkemmin tilaston laadintamenettelyä (esim. käytetyt määritelmät, luokitukset, lähteet, arvostusperiaatteet, laskentamenettelyt jne.).

SDDS-avaintilastojen omien metatietosivujen lisäksi jokaisen tilaston osalta tulee myös pitää ajantasalla seuraavia yhteisiä sivuja:

- Kansallinen datasivu (NSDP = *National Summary Data Page*), jossa on SDDS-avaintilastot numeroina (viimeisin ja viimeistä edeltävä havainto) ja josta on linkit metatietosivuille.
- Julkistamiskalenteri (ARC = *Advance Release Calendar*), jossa näkyy meneillään olevan ja kolmen seuraavan kuukauden aikana ilmestyvien SDDS-avaintilastojen julkistamispäivät.
- Koostesivu (OBS = *Summary page on observance and transition plan*), jossa näkyy käytössä olevat joustomahdollisuudet, mahdolliset puutteet standardin noudattamisessa ja siirtymäsuunnitelmat.

Tilastojen julkaisemisen neljää ulottuvuutta (itse tilastoa, sen saatavuutta, tilastotuotannon itsenäisyyttä ja ammattimaisuutta sekä tilaston laatua) ja ulottuvuuksiin liittyviä hyvän tilastointitavan mukaisia käytäntöjä pyritään kuvaamaan metatietosivuilla, pääasiassa perussivulla. Muilla metatietosivuilla annettava lisätieto korostaa vielä avoimuutta tilastojen tuottamis- ja julkistamiskäytännöissä.

Itse tilaston osalta käyttäjien tarkkailtavissa olevia ominaisuuksia, joita perussivulla kuvataan, ovat tilaston kattavuus, frekvenssi ja julkistamisviive. Tilaston saatavuuteen liittyviä hyvän tilastointitavan mukaisia käytäntöjä ovat julkistamiskalentereiden käyttö ja tietojen yhtäaikainen luovuttaminen kaikkien käyttöön. Perussivulla kuvataan tilastotuotannon itsenäisyyteen ja ammattimaisuuteen liittyen: virallisten tilastojen tuottamista sääteleviä ohjeita, valtion mahdollisuutta vaikuttaa tilastoihin ennen niiden julkaisemista, ministeriöiden kommentointimahdollisuuksia tilastojen julkistamisen yhteydessä, revisiointipolitiikkaa ja tiedottamista metodologiamuutoksista. Tilaston laatuun liittyen perussivulla pyritään antamaan sellaista tietoa, jonka perusteella käyttäjä voi itse arvioida tilaston laatua. Sivulla kerrotaan mitä dokumentteja on olemassa tilaston tuottamisessa käytetyistä menetelmistä ja lähteistä sekä luetellaan tilastosta julkaistavat aluerät sekä aiheeseen liittyviä muita tilastoja, joihin kyseistä tilastoa voidaan verrata.

Käsite "tilastojen laatu" voidaan ymmärtää usealla tavalla. Käsitteen suppea merkitys rajoittuu vain itse tilaston laatuun. Tässä suppeassa merkityksessä tilastojen laatu on siis suoraan mukana omana kohtanaan SDDS-metatietosivuilla. Epäsuorasti metatietosivuilta saa myös tietoa laadusta sen laajemmassa merkityksessä, joka on koko tilastotuotannon laatu. Tilastotuotannon laatu liittyy läheisesti tilaston tuottajan itsenäisyyteen ja ammattimaisuuteen, joka on oma kohtansa metatietosivuilla. IMF:n SDDS-nettisivuilla (DSBB) käsitellään laatuasiaa yleisemminkin. Sivuille perustettiin keväällä 2000 erityinen laatusivusto (DQRS = *Data Quality Reference Site*⁷), johon on koottu laatuun liittyvää kirjallisuutta. Tavoitteena on luoda käyttäjille yhtenäinen mielikuva laatu käsitteen sisällöstä. IMF:lle voi myös lähettää aiheeseen liittyviä kommentteja, joiden perusteella sivustoa kehitetään.

⁷ <http://dsbb.imf.org/dqrsindex.htm>

Laatu liittyy SDDS-järjestelmään siinäkin mielessä, että järjestelmän ajatellaan toimivan kannustimena jäsenmaille parantaa tilastojen ja tilastotuotannon laatua. Laatuasiat otettaneen tulevaisuudessa entistä kiinteämmin mukaan SDDS-järjestelmään. Esillä on ollut ehdotuksia IMF:n roolin vahvistamisesta laadun arvioinnissa verrattuna nykyiseen käytäntöön, jossa metatiedoissa annetaan lähinnä sellaista tietoa, jonka perusteella käyttäjä voi itse arvioida tilaston laatua. Yksi ehdotus liittyy laatuarvioiden liittämiseen osaksi IMF:n kokeiluluonteisia raportteja, joissa arvioidaan standardien ja käyttäytymismallien noudattamista (ROSC = *Reports on Observance of Standards and Codes*). Toinen ehdotus liittyy laadunarviointikehikon tai jonkinlaisen laaturaportin rakentamiseen. IMF julkaisi syyskuussa 2000 luonnoksen tällaiseksi laadunarviointikehikoksi⁸. Kehikko pyrkii yhdistämään tilastotuotteen laadun ja tilastontuottajan laadun määrittelemällä viisi perusolottuvuutta, joiden avulla laatua arvioidaan: tilastontuottajan ammattimaisuus (*integrity*), käsitteiden yhdenmukaisuus (*conceptual consistency*), tilaston oikeellisuus (*accuracy*), tilaston käyttökelpoisuus (*serviceability*) ja tilaston saatavuus (*accessibility*). Jokainen olottuvuus jakautuu useaan elementtiin, joita kuvaa yksi tai useampi indikaattori.

3. Miksi SDDS perustettiin?

3.1 Järjestelmän tarkoitus ja tavoite alunperin

SDDS perustettiin Meksikon kriisin (1994/1995) jälkimainingeissa, kun korostui sellä tavalla puutteellinen tieto voi osaltaan lisätä markkinakuohuntaa. SDDS on talous- ja rahoitustilastojen julkaisemista ohjaava standardi, johon sellaiset maat, jotka hankkivat tai suunnittelevat hankkivansa rahoitusta kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta, voivat vapaaehtoisesti liittyä. SDDS-järjestelmän tarkoitus on ohjata jäsenmaita kattavien, ajantasaisten, helposti saatavilla olevien ja luotettavien talous- ja rahoitustilastojen tarjoamisessa yleisölle lisääntyvän integraation maailmassa.

SDDS-järjestelmän uskotaan lisäävän ajantasaisten ja kattavien talous- ja rahoitustilastojen saatavuutta ja sitä kautta edesauttavan järkevän talouspolitiikan harjoittamista sekä osaltaan parantavan rahoitusmarkkinoiden toimintaa. SDDS:n alkuperäisiin tavoitteisiin ei kuitenkaan kuulu esimerkiksi finanssikriisien estäminen.

⁸ "What Is Data Quality? A Distillation of Experience" (Carol S. Carson, Statistics Department, International Monetary Fund), September 2000: <http://dsbb.imf.org/paper.pdf>

4. Miten SDDS on laajentunut?⁹

4.1 Järjestelmän laajennukset alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna

SDDS-järjestelmän perustamisen jälkeen sitä on arvioitu noin vuoden välein: vuoden 1997 lopulla, vuoden 1998 lopulla ja maaliskuussa 2000. Seuraava arviointi on tarkoitus tehdä vuoden 2001 puolivälin tienoilla. Näiden arviointien yhteydessä päätetään järjestelmään mahdollisesti tehtävistä muutoksista. Liittyessään SDDS-järjestelmään maat sitoutuvat noudattamaan järjestelmän vaatimuksia ja sitoutuvat siis samalla myös noudattamaan järjestelmään myöhemmin tehtäviä uudistuksia.

Toisen SDDS-arvioinnin yhteydessä vuoden 1998 lopussa tiukennettiin SDDS-vaatimuksia monella tapaa. Päätettiin että kansalliset datisivut (NSDP) tulevat pakolliseksi kaikille jäsenmaille vuoden 1999 loppuun mennessä. Myös SDDS-vaatimuksia valuuttavarantotietoihin liittyen tiukennettiin, kun *Reserves template* -tiedot lisättiin vaatimukseen. Lisäksi päätettiin uudesta *External debt* -tietokategoriasta, jonka tarkemmat vaatimukset ja aikataulut täsmentyisivät myöhemmin.

Kansallisen datisivun (NSDP = *National Summary Data Page*) lisääminen SDDS-vaatimukseen muutti järjestelmän luonnetta puhtaasta metatietojärjestelmästä järjestelmäksi, jossa on myös rajoitetusti dataa tarjolla. Käytännössä datisivu on taulukko, jossa on SDDS-avaintilastot numeroina (viimeisin ja viimeistä edeltävä havainto) ja josta on linkit metatietosivuille. Datasivua ylläpitää joku maan SDDS-vastuuviranomaisista ja sivulle on linkki IMF:n ylläpitämillä DSBB-sivuilta. SDDS-vaatimukset edellyttävät kuitenkin ainoastaan että sivulla on esillä kaksi viimeisintä havaintoa eli varsinaista pidempää aikasarjatietoa järjestelmä ei automaattisesti tarjoa. Sen sijaan metatiedoissa on kerrottava mistä pidempää aikasarjatietoa saa. Datasivun ottaminen pakolliseksi osaksi SDDS-järjestelmää teki jäsenyydestä monessa mielessä huomattavasti vaativamman. Jäsenmaalla on mm. oltava nettitekniikka käytössään, nopeiden datalähetysten on toimittava viranomaisten välillä ja ylipäätään yhteistyön eri viranomaisten välillä on oltava erittäin sujuvaa, jotta kaikki vaaditut tiedot saadaan oikein ja ajallaan esille numeroina datasivulle. Jo pelkkä datisivun rakentaminen vaatimusten mukaiseksi vaatii melkoisesti ohjelmointityötä, jos halutaan vähääkään automatisoida sen päivittämistä. Vaatimusten mukaan datasivua tulee päivittää vähintään jokaisena sellaisena päivänä, jona SDDS-avaintilastoja julkaistaan.

SDDS-valuuttavarantotietokategorian (ILV = *International reserves*) uudeksi nimeksi tuli "Valuuttavaranto ja valuuttamääräinen likviditeetti" (*International reserves and foreign currency liquidity*) samalla kun vaatimuksia tiukennettiin. Perinteisiä valuutta-

⁹ Lähteinä:

- "Third Review of the Fund's Data Standards Initiatives" (Prepared by the Statistics Department and the Policy Development and Review Department (In consultation with other departments)), March 15, 2000:

<http://www.imf.org/external/np/sta/dsbb/2000/index.htm>

- IMF:n DSBB-nettisivujen finanssiarkkitehtuurin etusivu: "The SDDS and the New Architecture for the International Monetary System": <http://dsbb.imf.org/sddsna.htm>

- IMF:n yleisten nettisivujen finanssiarkkitehtuurin etusivu: "Progress in Strengthening the Architecture of the International Financial System": <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/arcguide.htm>

varantotietoja tulee edelleen julkaista kuukausittain viikon viiveellä. Näiden lisäksi on toukokuusta 2000 alkaen pitänyt myös julkaista nk. *Reserves template* -tietoja kuukausittain kuukauden viiveellä. Käytännössä tämä IMF:n malli valuuttavarannolle ja valuuttamääräiselle likviditeetille on vakiomuotoinen taulukko, joka koostuu neljästä osiosta. Ensimmäisessä osiossa on perinteisiä valuuttavarannon eriä, toisessa tiedossa olevia valuuttamääräistä likviditeettiä vähentäviä eriä, kolmannessa eriä, jotka mahdollisesti vähentävät valuuttamääräistä likviditeettiä ja neljännessä vielä joitain lisätietoja. Tietoja julkaistaan keskuspankin ja valtion osalta sekä yhteensä. Kaikkiaan julkaistavia aikasarjoja on taulukossa yli 600. Nämä tiedot joudutaan varta vasten SDDS-vaatimusten täyttämiseksi kokoamaan useasta eri lähteestä ja julkaisemaan melko nopealla viiveellä. Tämä uudistus on merkinnyt SDDS-vaatimusten huomattavaa tiukentumista siinäkin mielessä, että alkuperäisiin SDDS-vaatimuksiin kuului lähinnä sellaisia vakiintuneita tilastotuotteita, joita joka tapauksessa tuotettiin muita tarkoituksia varten.

SDDS:n toisen arvioinnin yhteydessä päätettiin, että vaatimuksiin lisätään uusi *External debt* -tietokategoria. SDDS:n kolmannen arvioinnin yhteydessä (maaliskuussa 2000) täsmennettiin tämän uuden vaatimuksen aikatauluja ja sisältöä. Tietoja on alettava julkaista siirtymäajan jälkeen, joka päättyy 31.3.2003. Neljänneksittäin neljänneksen viiveellä tulee julkaista tietoja ulkomaisesta velasta jaettuna neljään sektoriin: julkishallinto, rahaviranomaiset, pankkisektori ja muut. Tiedot tulee myös jakaa lyhyeen ja pitkään maturiteettiin (alkuperäinen maturiteetti) ja instrumentteihin (IMF:n maksutasekäsikirjan 5. laitoksen mukaisesti). Vapaaehtoista lisätietoa ovat jako kotimaiseen ja ulkomaisiin valuuttoihin sekä tiedot tulevista velanhoitomaksuista (lyhennykset ja korot). Tämäkin uudistus merkitsee selvää vaatimusten tiukentumista, kun edellytetään, että tiedot on julkaistava sekä sektoreittain että instrumentteittain.

4.2 Tavoitteiden ja roolin laajennukset

SDDS on alkuperäiseltä ajatukseltaan talous- ja rahoitustilastojen julkaisemista ohjaava standardi. SDDS:n tavoite on ohjata maita tarjoamaan yleisölle kattavia, ajantasaisia, luotettavia ja helposti saatavilla olevia talous- ja rahoitustilastoja, joiden julkistamiskäytännöistä annetaan standardoituja tietoja valuuttarahaston nettisivuilla. SDDS:n alkuperäinen rooli liittyy siis siihen, että parantamalla laadukkaiden tilastojen saatavuutta SDDS voi edesauttaa järkevän talouspolitiikan harjoittamista ja parantaa osaltaan rahoitusmarkkinoiden toimintaa. Aasian finanssikriisi korosti entisestään puutteellisen tiedon merkitystä kriisien leviämisessä ja sitä, että SDDS-järjestelmääkin tulee kehittää. Viime aikoina on yritetty antaa kuva, että uudistetulla SDDS-järjestelmällä voisi olla paljon merkittävämpikin rooli esimerkiksi kansainvälisten finanssikriisien torjunnassa. Kansainvälisesti hyväksytyjen standardien (kuten SDDS:n) tai käyttäytymismallien laaja käyttöönottoaminen voi periaatteessa parantaa markkinoiden toimintaa ja vahvistaa kansainvälistä finanssiarkkitehtuuria. Finanssiarkkitehtuurilla tarkoitetaan niitä instituutioita, markkinoita ja käytäntöjä, joita valtiot, yritykset ja yksityishenkilöt käyttävät tehdessään erilaisia talous- ja rahoitustoimia. Sen, että markkinoilla toimivilla on mahdollisuus verrata tietoja mahdollisista rahoituksen tarjoajista sovittuihin mittapuihin, pitäisi johtaa parempiin sijoitus- ja lainauspäätöksiin. Myös päätöksentekijöiden toimia pitäisi pystyä arvioimaan paremmin. Kaiken tämän pitäisi parantaa talouden toimintaa.

SDDS-järjestelmälle on viime aikoina kaavailtu alkuperäistä laajempaa roolia siinäkin mielessä, että SDDS on haluttu ottaa joko jonkinlaiseksi tilastojen julkistamisen mittapuuksi (*benchmark*) tai edellytykseksi useammassa vireillä olevassa uudistushankkeessa. SDDS on mittapuuna IMF:n standardeihin ja käyttäytymismalleihin liittyvissä uudistushankkeissa, esimerkiksi IMF:n kokeiluluonteisissa raporteissa, joissa arvioidaan standardien ja käyttäytymismallien noudattamista (ROSC = *Reports on Observance of Standards and Codes*). IMF:n seurannassa (*surveillance*) on kaavailtu SDDS:n olevan mittapuuna tilastojen julkistamistoiminnalle, jonka ottamista tiukemmin mukaan esimerkiksi vuosittaisiin neljännen sopimusartiklan mukaisiin konsultatioihin on suunniteltu. SDDS on edellytyksenä rahoituksen saamiselle IMF:n varautumisrahastosta (CCL = *Contingent Credit Line*). Myös Baselin pankkivalvontakomitean ehdotus kansainvälisten pankkien vakavaraisuuden sääntelyn uudistamisesta viittaa SDDS:ään.

4.3 SDDS osana kansainvälisen finanssiarkkitehtuurin reformia

1990-luvun finanssikriisit ovat herättäneet kansainvälisen yhteisön miettimään miten uudet kriisit voitaisiin välttää. Tähän liittyviä uudistushankkeita voidaan kutsua nimellä kansainvälisen finanssiarkkitehtuurin reformi. Koska IMF:n perustehtävä on vaalia kansainvälisen raha- ja valuuttajärjestelmän vakautta, niin IMF:llä on merkittävä rooli näissä uudistushankkeissa. Myös SDDS-järjestelmällä on ajateltu olevan oma roolinsa tässä uudistushankkeiden kokonaisuudessa.

Kansainvälisen finanssiarkkitehtuurin uudistustyö eteni aluksi hitaasti (Meksikon kriisin 1994/1995 jälkeen), mutta kehitys on ollut nopeampaa viime aikoina. Edistystä on IMF:n oman arvion mukaan viime aikoina tapahtunut erityisesti seuraavilla IMF:n vastuulla olevilla alueilla: saatavilla olevan taloudellisen informaation laatu ja puolueettomuus on vähitellen parantunut; käyttäytymismalleja (*codes of good practices*) on otettu lisääntyvästi käyttöön ja on perustettu IMF:n varautumisrahasto (CCL = *Contingent Credit Line*), josta voi saada rahoitusta estämään finanssikriisin leviäminen omaan maahan.

Kansainvälisen finanssiarkkitehtuurin uudistushankkeet, joiden tavoitteena on uusien finanssikriisien välttäminen, ovat keskittyneet viidelle pääalueelle: 1. transparenssi eli seurattavuus, 2. kansainväliset standardit, 3. rahoitussektorin vahvistaminen, 4. yksityisen sektorin ottaminen mukaan kriisien torjuntaan ja hoitoon sekä 5. järjestelmäparannukset (esim. CCL:n perustaminen). SDDS-järjestelmällä on ajateltu olevan huomattava rooli kahdella ensin mainitulla alueella. Transparenssin eli seurattavuuden tavoitteena on että ajantasaisia ja luotettavia tilastoja sekä tietoa harjoitetusta politiikasta ja päätöksenteosta olisi helposti saatavilla. SDDS-järjestelmällä on tässä keskeinen tehtävä eli kannustaa maita tarjoamaan näitä tilastoja. Kansainvälisten standardien ja käyttäytymismallien noudattaminen parantaa talouden toimintaa kansallisella tasolla, mikä on keskeinen edellytys toimivalle kansainväliselle järjestelmälle. SDDS on yksi neljästä IMF:n vastuualueelle kuuluvasta standardista tai käyttäytymismallista. Osana näitä uudistushankkeita SDDS-järjestelmän vaatimuksia on tiukennettu (vrt. *reserves template* -tiedot ja *external debt* -tietokategoria) eli kuten IMF asian ilmaisee standardia on vahvistettu.

5. Miten SDDS on onnistunut?

5.1 Toteutuksen onnistuminen

SDDS-järjestelmän tavoitteet ovat koko ajan olleet hieman edellä toteutusmahdollisuuksia eli resursseja on IMF:llä ollut tavoitteisiin nähden käytettävissä liian vähän. SDDS-järjestelmän päivittäminen nyky muodossaan on hyvin työntensiivistä sekä jäsenmaalle että IMF:lle. IMF ylläpitää DSBB-nettisivuja ja päivitykset lähetetään sähköpostilla IMF:ään, jossa korjaukset viedään sitten maiden sivuille. Metatietosivujen päivitykset ovatkin toimineet hitaasti. Jopa julkistamiskalenterin päivittyminen kauden vaihtuessa on usein tapahtunut pienellä viiveellä. Päivitysten nopeudessa on havaittavissa se, että eri maita kohdellaan eri tavalla.

Kansallisten datasisivujen esille laittaminen on myös kestänyt kauan. Periaatteessa vaatimus kansallisen datasisivun esilläolosta astui voimaan vuoden 2000 alusta alkaen, mutta IMF on saanut datasisivuja hitaasti esille. 47 SDDS-maasta 35 osalta on tähän mennessä linkki kansalliselle datasisivulle (tilanne 21.9.2000).

Metodologiakuvausten esille saaminen on niin ikään kestänyt todella kauan. Maittain esillä olevien metodologiakuvausten lukumäärä vaihtelee nolasta reiluun viiteentoista. Yhdelläkään maalla ei ole esillä kaikkia 21 metodologiakuvausta. Tietokategorioittain niiden maiden lukumäärä, joiden kuvaus on laitettu esille, vaihtelee yhdestä reiluun kahteenkymmeneenviiteen. Minkään tietokategorian osalta ei ole esillä kaikkien maiden metodologiakuvausta. Suomi on lähettänyt IMF:ään ajantasalla olevan metodologiakuvausten luonnoksen 20 tilastosta. Näistä on tähän mennessä laitettu esille 12 (tilanne 21.9.2000).

IMF on saanut viime aikoina jonkin verran lisää resursseja käytettäväksi SDDS-työskentelyyn, mutta näitä resursseja ei ehkä hyödynnetä parhaalla mahdollisella tavalla. Nykyisellään paljon aikaa ja energiaa käytetään metatietosivujen tekstien sanamuotojen hiomiseen sen sijaan, että keskityttäisiin olennaiseen kuten julkaistaanko kyseistä tietoa. Lisäksi kehitetään jatkuvasti lisää uusia työntensiivisiä menettelyjä esim. standardin noudattamisen valvonta, jossa IMF valvoo ilmestyykö jokainen tilasto numeroina kansallisella datasisivulla juuri julkistamiskalenterissa ilmoitettuna päivänä.

Tähän mennessä 47 SDDS-maasta 33 maata noudattaa IMF:n mukaan standardia (tilanne 21.9.2000). Tämä tarkoittaa lähinnä sitä, että julkistamiskalenterin käytön ja julkaistujen tilastojen kattavuuden, frekvenssin ja julkistamisviiveen osalta noudatetaan vaatimuksia. Yhteenvetona järjestelmän toteutuksen onnistumisesta voidaan sanoa, että tähän mennessä noin 70% maista noudattaa standardia ja noin 70% kansallisista datasisivuista on esillä, mutta metodologiakuvauksista on esillä ainoastaan reilut 30%.

5.2 Tavoitteiden toteutuminen

SDDS-maiden lukumäärä on jo pitkään ollut 47 eli uusia maita ei ole liittynyt vuoden 1998 lopun toisen arvioinnin jälkeen. Seitsemän maata on ilmaissut kiinnostuksen liittyä ja niiden kanssa IMF työstää metatietoja ja varmistaa, että julkistamiskäytännöt ovat standardin mukaisia. Liittymisestä on nykyisellään tehty hyvin vaativa, kun standardia kaikkine uusine vaatimuksineen pitäisi heti noudattaa. IMF:n arvion mukaan 47 edustaa korkeaa liittymisosuutta tavoitejoukosta, joka koostuu niistä maista, jotka hakevrat tai suunnittelevat hakevansa rahoitusta kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta.

IMF:n oman arvion mukaan SDDS on neljän olemassaolovuotensa aikana toiminut kannustimena huomattavalle määrälle uutta tilastojen julkistamistoimintaa. SDDS on myös kannustanut maita laajalla rintamalla parantamaan tilastointikäytäntöjään. DSBB-nettisivujen käyttö on neljän vuoden aikana käyntikerroilla mitattuna noin kahdeksankertaistunut. IMF:n oma arvio on, että ajantasaisen ja laadukkaiden tilastojen saatavuus on SDDS-järjestelmän myötävaikutuksella selvästi parantunut.

Uudistetulle SDDS-järjestelmälle kaavailtu laajempi rooli esim. finanssikriisien torjunnassa vaatisi toimiakseen varmaankin nykyistä kattavamman jäsenmaalistan. Lisäksi järjestelmä pitäisi ensin saada ylipäättään toimimaan kattavammin ja ajantasaisemmin.

6. Mitä SDDS voisi olla tulevaisuudessa?

6.1 Suunnitteilla olevat laajennukset ja uudistukset

SDDS-järjestelmän vaatimuksia on siis mahdollista muuttaa järjestelmän arviointien yhteydessä. Seuraavassa arvioinnissa, joka on suunniteltu tehtäväksi vuoden 2001 puolivälin tienoilla, on tarkoitus keskustella ainakin *Reserves template* -tietojen julkistamisviiveen mahdollisesta kiristämisestä nykyisestä yhdestä kuukaudesta yhteen viikkoon. Myös uuden *External debt* -tietokategorian vaatimusten mahdollisesta kiristämisestä keskusteltaneen. Kokonaan uusien tietokategorioiden lisääminen vaatimukseen on myös mahdollista. Esillä saattaa jälleen olla MPI-tietojen (MPI = *Macroeprudential Indicators*) mahdollinen lisääminen SDDS-vaatimuksiin.

Uutena ulottuvuutena SDDS-työskentelyyn IMF on tänä syksynä ensimmäistä kertaa järjestämässä SDDS-koordinaattoreiden alueellisia yhteistyöseminaareja. Tämä tarjonnee mahdollisuuden esittää palautetta ja kehittämisehdotuksia suoraan IMF:lle sekä mahdollisuuden saada ensikäden tietoa vireillä olevista uudistuksista. Asialistalla ensimmäisessä seminaarissa on mm. DSBB-nettisivujen kehittäminen tiedonsiirron tehostamisen kautta, laatuasiat sekä SDDS:n rooli metatietojen yhteiskäytössä eri organisaatioiden välillä (*metadata sharing*).

6.2 Kehittämismahdollisuuksia

SDDS-järjestelmän kehittämisen pitäisi lähteä liikkeelle siitä, että järjestelmä saadaan nykymuodossaan toimimaan ennen kuin suunnitellaan perusteellisia uudistuksia. IMF:n resurssien niukkuutta korvaisi huomattavasti se, jos jäsenmaat pystyisivät itse päivittämään metatietosivujaan suoraan. Tällöin voitaisiin välttää monenkertaista työtä sekä sen mukanaan tuomia virheitä ja pitkiä päivitysviiveitä. Myöskin metatietosivujen rakenteen muuttaminen nykyistä standardoidummaksi (esim. "rasti ruutuun" - tyyppiseksi) voisi vähentää muodollista tekstin sanamuotojen hiomista ja parantaa keskittymistä olennaiseen. Metatietosivuilla ei nykyisellään myöskään hyödynnetä nettitekniikkaa, kun niiltä ei ole toimivia linkkejä maiden nettisivuille, vaan sen sijaan nettiosoitteet on ainoastaan lueteltu. Hyperlinkkien aktivoiminen toisi esimerkiksi julkistamistapoja selostaville sivuille aivan uudenlaista houkuttelevuutta, jos klikkailemalla pääsisi suoraan kyseisten julkaisujen sähköisiin versioihin.

Kiinteämmän yhteyden rakentaminen metatietojen ja itse datan välille SDDS-nettisivuilla lisäisi huomattavasti sivujen houkuttelevuutta ja sitä kautta järjestelmän arvoa tilastojen käyttäjien silmissä. Ensimmäinen askel tähän suuntaan on se, että saataisiin kaikille maille kansalliset datasisivut (NSDP) esille. Tällöin olisi mahdollista vertailla eri maiden tuoreimpia lukuja keskenään. Pidempää aikasarjatietoa ei datasisivujen kautta kuitenkaan saa, mihin IMF on ehdottanut ratkaisuna mm. kaupallisten tietopankkien (*data vendor*) käyttämistä kaikkien SDDS-aikasarjojen tarjoajina. Tähän ajatukseen ei kuitenkaan ole suhtauduttu jäsenmaissa kovin suopeasti, koska päätäntävalta aikasarjatiedon jakelupaikasta ja sen maksullisuudesta halutaan pitää kansallisella tasolla. SDDS-järjestelmän alkuperäiseen ajatukseen ei nimittäin mitenkään kuulu kansallisen päätösvallan siirtäminen IMF:lle tilastoasioissa. Jonkinlaista parannusta voitaisiin saada sitä kautta, että NSDP-sivuilta olisi tietokategorioittain suorat linkit sellaisiin paikkoihin, joista kyseisen aikasarjatiedon saisi imuroitua tai tilattua itselleen joko maksua vastaan tai ilmaiseksi.

SDDS-järjestelmään liittyminen, tietojen ylläpitäminen ja uusien vaatimusten toteuttaminen on nykyisellään kehittyneelle tilastomaallekin vaativa urakka. Järjestelmää uudistettaessa ja kehitettäessä tulisikin pitää mielessä sopivan tasapainon löytäminen vaativuuden ja houkuttelevuuden välillä. Jos SDDS-järjestelmälle suunnitellaan nykyistä merkittävämpää roolia, mikä voi toteutua lähinnä sitä kautta, että järjestelmään liittyy selvästi nykyistä enemmän jäsenmaita, niin järjestelmän vaativuuden lisäämisessä tulisi olla varovainen.

Lähteitä

IMF:n DSBB-nettisivut: <http://dsbb.imf.org>

IMF:n DSBB-nettisivujen laatusivusto: <http://dsbb.imf.org/dqrsindex.htm>

IMF:n DSBB-nettisivujen finanssiarkkitehtuurin etusivu: "The SDDS and the New Architecture for the International Monetary System": <http://dsbb.imf.org/sddsna.htm>

IMF:n yleisten nettisivujen finanssiarkkitehtuurin etusivu: "Progress in Strengthening the Architecture of the International Financial System":
<http://www.imf.org/external/np/exr/facts/arcguide.htm>

"Third Review of the Fund's Data Standards Initiatives" (Prepared by the Statistics Department and the Policy Development and Review Department (In consultation with other departments)), March 15, 2000: <http://www.imf.org/external/np/sta/dsbb/2000/index.htm>

"What Is Data Quality? A Distillation of Experience" (Carol S. Carson, Statistics Department, International Monetary Fund), September 2000: <http://dsbb.imf.org/paper.pdf>